įvijinės apyrankės, smulkios puodų šukės. Kape Nr. 7 rastas žalvarinis skambaliukas, kaulinės ornamentuotos plokštelės fragmentas, gintarinis karolis, pasaginė segė cilindriniais galais.

Kiti trys sudeginti mirusieji (k. 3, 5, 9) palaidoti apvaliose 45-50 cm skersmens ir 40 cm gylio duobėse, į jas supilti švariai iš laužo surinkti kauliukai ir ugnyje pabuvę dirbtiniai. Beveik visi dirbtiniai sulankstyti arba sulaužyti. Gausesnėmis įkapėmis išsiskiria kapas Nr. 5. Jame rastas į 4 dalis sulaužytas vienašmenis kalavijas su geležiniais makščių apkalais, plačiaašmenis pentinis kirvis, du ietigaliai, kurių vienas 40 cm ilgio, sulenktas pusiau, nedidelis peiliukas ir žalvarinė lankinė segė aguoniniais galais (pav. 9). Ištirtame plote būta ir daugiau kapų. Tai rodo didelis kiekis atsitiktinių radinių, iš kurių reikėtų paminėti dviašmenio kalavijo geležtės dalį, pentiną, žąslus, ankstyvą lankinę laiptelinę segę, sraiginę įviją, titnago skeletes.

Iš PV ir ŠR perkasą kirto keliais aukštais sudėtų akmenų eilė. Greičiausiai tai XIX-XX a. pastato pamatai. Ūkinės duobės užpildytos degėsiais ir maišyta žeme, kurioje pasitaikė stiklo, žiestų glazūruotų puodų ir lėkščių šukių.

Kapinynas skiriamas skalviams.

Valdemaras Šiménas

VIDGIRIŲ KAPINYNAS

Vidgirių kapinynas yra Šilutės rajono Piktupėnų tarybiniame ūkyje, Š kaimo dalyje, 0,4 km į ŠV nuo kelio Tauragė-Mikytai. Tai smėlingos pakilumos P šlaitas aplink buvusius kaimo kapelius. 1932 m. ten kastas smėlis, ilgą laiką jis buvo ariamas. 1983 m. kapinyno teritorijoje atlikta melioracija, rekultivuota ir smėlio duobė. 1984 m. kapinynas žvalgytas MMT, žemės paviršiuje tada surinkta daug atsitiktinių ra-

dinių: įmovinis kirvis, ietigalių ir peilių fragmentai, antkaklė, 3 ilgakojės lankinės segės, 2 apyrankės, įvijiniai žiedai, gintaro karoliai ir kt.

1986 ir 1987 m. MA II ŠV kapinyno dalyje ištyrė 650 m^2 plotą ir atidengė 19 kapų. Kapai išsidėstę nedidelėmis grupelėmis, tarp kurių yra nemaži tarpai. Vietomis kapai visai nuarti, dauguma surastųjų kapų apardyti, dažniausiai išlikęs tik pats kapų duobių dugnas. Mirusieji laidoti nedeginti, 280-180 cm ilgio ir 145-70 cm pločio apvaliais kampais duobėse. Nors griaučiai sudūlėję, bet mirusiųjų padėtis nustatyta pagal įkapių padėtį duobėse. Kapų galvūgalyje ir kojūgalyje palikta daug laisvos vietos. Mirusieji paguldyti aukštielninki, ištiestomis palei šonus rankomis. Aiški tendencija vyrus ir moters laidoti priešingomis kryptimis. Vyrai ir berniukai laidoti galva į ŠV (8) ir Š (3), moterys ir mergaitės į PR (3) ir P (5). Atrodo, kad Š-P orientacija yra kiek vėlyvesnė už ŠV-PR, be to, ŠV-PR orientuotų kapų sampiluose pastebėta žymiai daugiau degėsių, jie turtingesni (k. 2, 7, 16). Kiek neįprasta kai kurių sveikiau išlikusių kapų įranga. Kapų Nr. 18 ir 19 duobių kraštai aplink viršuje sutvirtinti moliu. Kelių kapų duobės vienam ar abiejuose šonuose bei kojūgalyje turi 50-25 cm aukščio ir 25-15 cm pločio laiptelius (k. 1, 13, 15, 16). Kapo Nr. 18 duobėje, mirusiojo dešinėje pusėje, aptiktos kažkokios medinių lentų konstrukcijos liekanos. Duobių dugnas įgaubtas arba lygus. Virš ir po kai kuriais žalvariniais dirbiniais užsikonservavusi mediena rodo, kad laidota karstuose. Kapo Nr. 16 duobės dugnas ir kraštai iškloti apvaliomis kartelėmis. Mirusioji užpilta švariu labai smulkiu smėliu. Aukščiau, kaip ir kitų kapų sampiluose, yra daug smulkių angliukų priemaišų, kartais pasitaiko pavienės lipdytų puodų šukės lygiu arba silpnai grublėtu paviršiumi.

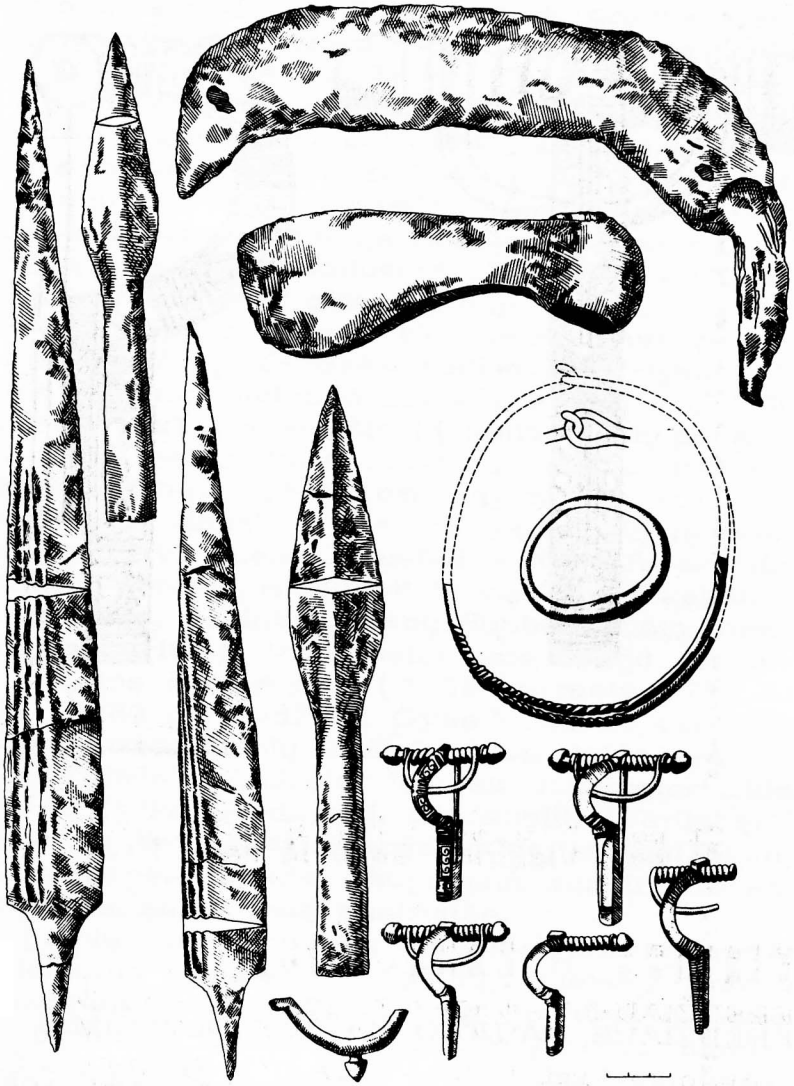
Mirusieji laidoti su įkapėmis: darbo įrankiais, ginklais, papuošalais. Vyrų kapuose vyravo ginklai, raitelio aprangos inventorius ir papuošalai, rečiau dėti darbo įrankiai. Mirusiųjų galvūgalyje gulėjo ieti-

galiai, prie dešinio peties ar juosmens - kovos peiliai su diržais. Peiliai yra savitos formos: prie rankenos platūs, o link smaigalio siaurėjantys. Pats ašmenų galas durklo formos. Beveik visi peiliai abie juose geležčių šonuose turi 3 griovelius. Tik kape Nr. 2 aptiktas pentinis kirvis. Kapuose Nr. 1 ir 18 kiek aukščiau mirusiojo buvo padėtos žirgų galvos su žąslais dantyse. Kapuose Nr. 2, 3, 13, 18 rasti pentinai. Jie dėti prie peilių ir kojūgalyje. Prie kojų dažniausiai padėti ir dalgiai (k. 2, 3, 10). Vyrai, kaip ir moterys, puošėsi antkaklėmis, segėmis, apyrankėmis ir žiedais. Ypač turtingumu išsiskyrė vyro kapas Nr. 2, kuriame palaidotas ano meto didikas - karys. Mirusiajam į kapą įdėtos dvi ietys, pentinis siauraašmenis kirvis, du kovos peiliai, pentinas, dalgis ir gausūs papuošalai: sidabrinė antkaklė, sidabrinė storagalė apyrankė ir 5 lankinės segės (pav. 10). Keturios jų žalvarinės ilgakojės, o viena - sidabrinė paauksuota su gyvuline kojele, ornamentuota juodinimo technika (pav. 11).

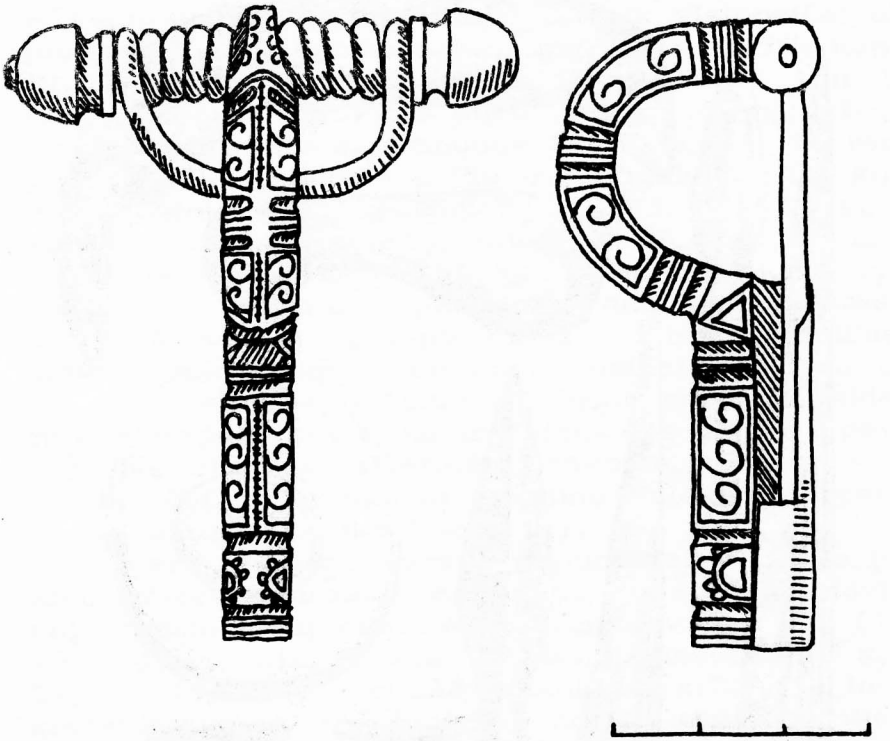
Moterų kapuose vyravo papuošalai ir darbo įrankiai. Dėmesį patraukia apgalviai, sudaryti iš alavinių ornamentuotų cilindrėlių, pripiltų vaško (k. 11, 16, 19), ir virbo formos geležiniai smeigtukai (k. 11, 16, 17), kaklą puošė antkaklės, krūtinę - lankinės ilgakojės ir žvaigždine kojele segės, rankas - storagalės apyrankės ir įvijiniai žiedai. Kape Nr. 11 rasta masyvi lankinė gyvulinė segė. Būdingos gintaro karolių apvaros prie juostos ir rankų (k. 11, 16, 17, 19). Dažnai gintarinių karoliukų randama prie kitų dirbinių: moterų kapuose - prie virbo formos smeigtukų, segių, o vyrų kapuose - prie ietigalių, peilių, pentinų. Kape Nr. 5 rasti tik darbo įrankiai: molinis verpstukas ir yla.

Iš atsitiktinių radinių reikėtų paminėti ilgakoję segę su užmautu ant adatos įvijiniu žiedu bei žalvarinę ornamentuotą skardelę kaustytais pakraščiais, primenančią strėlinę.

Kapai datuojami V-VI a. Pagal laidojimo būdą ir įkapes kapinynas skiriamas Nemuno deltos etnokultūrinei sričiai, skalviams.

10 pav. Vidgiriai. Kapo Nr. 2 radiniai

11 pav. Vidgiriai. Segė iš kapo Nr. 2

Vytautas Urbanavičius

SEREDŽIAUS NAUJOJO KAPINYNO TYRIMAI

Buvo tęsiami 1985 m. pradėti (žr. ATL 1984 ir 1985 metais. - V., 1986. - P. 72-73) Seredžiaus kapinyno, esančio į ŠV nuo Nemuno ir Dubysos santakos, tyrimai. Ištirtas 570 m^2 plotas (iš jų 180 m^2 1986 m.), rasta 16 degintinių žmonių ir 13 nede-